

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Vágner Elza ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Németh József ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli lemondás jogszerűségének megállapítása és jogkövetkezményei, valamint fizetési felszólítás hatályon kívül helyezése és tanulmányi szerződéssel összefüggő kárigény iránt a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróságnál 2.M.32/2008. szám alatt megindított és másodfokon a Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.20.421/2010/3. számú ítéletével és 3.Mf.20.421/2010/3/I. számú végzésével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozatok ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelmek folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.20.421/2010/3/I. számú végzésének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, egyebekben hatályában fenntartja. A Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.20.421/2010/3. számú ítéletét a perköltség és illetékfizetésre vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és ebben a körben a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. A rendkívüli lemondás és jogkövetkezményei kapcsán a felülvizsgálati eljárás illetve az államot terheli. A tanulmányi támogatás visszafizetésére kötelező munkavállalói felszólítással és a tanulmányi szerződés megszegésére alapított kárigénnyel kapcsolatban a felperes felülvizsgálati eljárási költségét 50.000 (ötvenezer) forintban, a felülvizsgálati eljárás illetékét 36.000 (harminchatezer) forintban állapítja meg.

I n d o k o l á s :

A felperes 2007. november 30-án írásbeli rendkívüli lemondást nyújtott be az alpereshez. Ebben a munkaköre átszervezés címén történt egyoldalú módosítását, alanyi jogon járó fizetés nélküli ápolási szabadság írásbeli engedélyezésének elmulasztását, az őt pénzügyi visszaélésekkel gyanúsító szóbeszédok miatti elviselhetetlen munkahelyi feszültség előidézését sérelmezte, amely magatartások az alperesnek felróhatóak.

Az alperes 2007. december 7-én írásban közölte, hogy a közalkalmazotti jogviszony azonnali hatályú megszüntetését tudomásul vette, annak jogszerűségét azonban nem ismeri el. A leszámoláshoz szükséges igazolásokat posta útján 2008. január 11-én kézbesítette a felperes részére. A felperes a 2008. január 11-én előterjesztett keresetében a rendkívüli lemondása jogszerűségének megállapítását, és az ehhez fűződő jogkövetkezmények alkalmazását kérte, továbbá nem vagyoni kártérítés iránti igényt terjesztett elő. Támadta az alperesnek azt a 2007. december 30-án kelt fizetési felszólítását is, amely a 2006. szeptemberében kötött tanulmányi szerződés megszegésére hivatkozva az addigi 1.054.407 forint támogatás visszafizetésére kötelezte. Kérte a felszólítás hatályon kívül helyezését állítva, hogy az alperesnek felróható okból mondott le, így a tanulmányi szerződés megszegését nem ő, hanem a

munkáltató követte el. Ezen túlmenően 4.689.000 forint vagyoni kárigényt is előterjesztett azon indokolással, hogy az egyetemi tanulmányait a saját költségein kell folytatnia, és a 2011-ig felmerülő tandíjak, jegyzetek, útiköltségek, valamint távolléti díjak kb. ilyen összeget fognak kitenni. Az alperes a tanulmányi támogatás visszafizetésével kapcsolatos igényét a tárgyalás során 2008. május 22-én viszontkereset formájában is előterjesztette. A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 2.M.32/2008/24. számú ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest 1.054.407 forint, valamint 250.000 forint perköltség viselésére. Az államnak fizetendő eljárási illetéket 591.700 forintban határozta meg, amelynek megtérítésére ugyancsak a felperest kötelezte. A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a fizetés nélküli szabadság iránti kérelem megválaszolásának elmulasztására alapított rendkívüli lemondási okkal összefüggésben hangsúlyozandó, hogy a felperes maga nyilatkozott úgy, miszerint sem telefonon, sem személyesen nem érdeklődött az alperesnél a szabadság engedélyezésével kapcsolatban. Az Mt. 3. § (1) bekezdésben alapelveként rögzített kölcsönös együttműködési kötelezettség értelmében ugyanakkor a felperestől is elvárható lett volna, hogy az alperestől tájékoztatást kérjen a szabadság engedélyezéséről. A felperesnek az előzmények alapján nem kellett arra következtetnie, hogy nem fogják számára engedélyezni a kért fizetés nélküli szabadságot. Az Mt. 139. §-ával összefüggésben a munkáltatót nem terheli írásbeli válaszadási kötelezettség, az alperes így értelemszerűen nem sérthetett meg semmilyen jogszabályi előírást. A felperes az integráció kezdetekor nem végzett ténylegesen munkát, mivel szabadságon, illetőleg tanulmányi szabadságon volt. Ennélfogva a rendkívüli lemondásban hivatkozott munkákat (betegkísérés, takarítás, stb.) sem kellett elvégeznie, azok őt közvetlenül nem érintették.

A felperes nem bizonyította sikerrel, hogy az alperes közreműködése folytán bármiféle szóbeszéd alakult volna ki a személyét illetően. Ugyanakkor az alperesnek ezzel ellentétes törekvését látszik bizonyítani a 2007. szeptember 19-ei munkaértekezletről készült jegyzőkönyv.

A felperes a kárigényét a Kjt. 29. § (3) bekezdése alapján a rendkívüli lemondás jogszerűsége esetén érvényesíthetné. A követelése azonban még ebben az esetben is idő előtti lenne, hiszen azt nem a ténylegesen kifizetett, hanem a jövőbeli jelenleg még fel sem merült költségei megtérítése érdekében terjesztette elő.

A közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetéséből adódóan megállapítható, hogy a felperes megszegte a 2006. szeptember 20-án kelt tanulmányi szerződés 5. pontjában vállalt azon kötelezettségét, miszerint jogviszonyát a támogatási idő alatt és a képesítés megszerzését követően 6 hónapig fenntartja. Erre tekintettel a szerződés ugyanezen pontja értelmében a jogviszony megszüntetésének időpontjáig juttatott támogatást egy összegben köteles visszafizetni a közalkalmazottakra is irányadó Mt. 113. §

(2) bekezdés alapján.Minderre tekintettel az alperesi viszontkereset alapos, annak összecszerúsége nem volt vitatott, így a bíróság a felperest 1.054.407 forint erejéig marasztalta.A felperes fellebbezése folytán eljáró Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.20.421/2010/3/I. számú végzésével az elsőfokú ítéletet a rendkívüli lemondást és járulékait érintő keresetre, valamint a viszontkeresetre vonatkozó részeiben hatályon kívül helyezte, és e körben a pert megszüntette. Kimondta, hogy az illeték az állam terhén marad, míg a felperest összesen 150.000 forint első-, és másodfokú perköltség viselésére kötelezte.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes a rendkívüli lemondását 2007. november 30-án közölte az alperessel. Keresettel 2008. január 11-én élt, abban igazolási kérelem nem szerepelt. A keresetindítási határidő kezdete adott esetben nem a munkáltató intézkedéséhez, hanem a munkavállaló jognyilatkozatának közléséhez kötődik. A fentiek alapján a felperes az Mt. 202. § (1) bekezdés c) pontjában előírt keresetindítási határidőt elmulasztotta.A másodfokú bíróság álláspontja szerint a viszontkereset körében perfüggőség volt megállapítható. Miután a felperes - e tekintetben a törvényes határidőben - megtámadta az alperes 2007. december 30-án kelt fizetési felszólítását, megindult a felek között egy olyan per, amelynek tárgya a tanulmányi támogatás visszafizetésének kérdése. Az alperes csak jóval ezután, 2008. május 22-én terjesztette elő azonos tárgyú viszontkeresetét. A felperes a fizetési kötelezettség alóli mentesítését kérte, a viszontkereseti kérelem pedig ugyanazon összeg megfizetésére irányult a két, ellentétesnek látszó petitum valójában azonos tárgyra és jogra vonatkozott. Az alperes megduplázott igényérvényesítése nemcsak perjogilag volt elhibázott, de teljességgel fölösleges is volt.A Fejér Megyei Bíróság 3.Mf.20.421/2010/3. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a tanulmányi támogatás visszafizetésére kötelező munkáltatói felszólítással, és a tanulmányi szerződés megszegésére alapított kárigénnyel kapcsolatos kereseti kérelmeket érintő részében (a per főtárgya tekintetében) helybenhagyta. A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 100.000 forintra, az államnak fizetendő kereseti illetéket pedig 133.600 forintra leszállította. Kötelezte a felperest 50.000 forint másodfokú perköltség, valamint 133.600 forint fellebbezési illeték viselésére.A másodfokú bíróság hivatalból a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül megállapította, hogy a rendkívüli lemondás és az ahhoz kapcsolódó anyagi igények tárgyában, valamint a viszontkeresetet illetően az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok súlyos sérelmével (pergátló akadályok ellenére) hozott érdemi döntéseket, ezért az elsőfokú ítéletet ebben a részében hatályon kívül helyezte, és e körben a pert megszüntette [Pp. 251. § (1) bekezdés]. Minthogy ilyen módon a rendkívüli lemondás jogszerűségének kérdése eldöntetlen maradt, az ettől függő további kereseti kérelmek sorsa is eldőlt. A felperes a

lemondás tárgyában elkésetten benyújtott keresete folytán nem tudta igazolni, hogy a közalkalmazotti jogviszonyát jogszerűen szüntette meg. Ennek következtében az őt marasztaló fizetési felszólítás megsemmisítésével, valamint az alperes szerződésszegésére alapított kárigényével kapcsolatos kereseti kérelme is alaptalan. A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet és végzés „megszüntetését”, az alperes kereset szerinti marasztalását, és azt kérte, hogy a tanulmányi szerződésből eredő fizetési kötelezettség alól a bíróság mentesítse. Álláspontja szerint a közalkalmazottakra is vonatkozó, az Mt. 202. §-ának (1) bekezdés c) pontja alapján a keresetindítási határidő a rendkívüli lemondás tekintetében az intézkedéstől számított 30 nap, amelyet a másodfokon eljáró bíróság úgy értékelte, hogy a nyilatkozattételtől kell számítani. A munkáltató azonban késedelmesen nyilatkozott a rendkívüli lemondás jogszerűségével kapcsolatos álláspontjáról, így az Mt. 202. §-a szerinti objektív határidő elmulasztását ez kimenthetővé teszi, amely a felperes részéről a keresetlevél előterjesztésekor megtörtént. A felperes további hivatkozása szerint a kereset másik lényeges eleme az a követelés volt, amely arra irányult, hogy az eljáró bíróság állapítsa meg, miszerint a munkáltató megsértette az Mt. 139. §-ában foglalt rendelkezéseket azzal, hogy a felperes részére a hozzátartozó ápolása céljából kért fizetés nélküli szabadságot nem engedélyezte. Mivel a kereseti kérelem a rendkívüli lemondással összefüggésben került előterjesztésre, külön ezt a másodfokon eljáró bíróság nem vizsgálta a per megszüntetése kapcsán, ebben körben is az Mt. 202. §-ában foglaltakat alkalmazta. Az ítélet rendelkezéseit sérelmesnek tartotta a felperes azért is, mivel a másodfokon eljáró bíróság permegszüntető végzésére tekintettel nem bocsátkozott annak vizsgálatába, hogy a jogviszony megszüntetése a munkáltatónak, illetve a felperesnek volt-e felróható. Iratellenes az elsőfokú bíróságnak azon megállapítása, miszerint három nap állt az alperes rendelkezésére a fizetés nélküli szabadság kiadásával kapcsolatban, mivel ez lényegesen hosszabb idő volt. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság okfejtése szerint a jogszerűen távollevő munkavállaló munkaköre átszervezhető az ő tájékoztatása nélkül is, mivel nem érinti. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő. A Legfelsőbb Bíróság az Mfv.I.11.132/2010., és az Mf.I.10.016/2011. számú felülvizsgálati ügyeket egyesítette azok összefüggése okán. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmeket a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A felperes felülvizsgálati kérelme részben alapos. A másodfokú bíróság a végzésében helytállóan fejtette ki, hogy a felperes a rendkívüli lemondását 2007. november 30-án közölte a munkáltatóval, az annak jogszerűségéhez fűződő anyagi igények iránt pedig 30 napon belül fordulhatott bírósághoz [Mt. 202. § (1) bekezdés c) pont]. A felperes ezen határidőt elmulasztva 2008. január 11-én terjesztette elő a keresetét igazolási kérelem nélkül, amely elkésett, és így annak érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség

[Pp. 130. § (1) bekezdés h) pont].

Helyes az a másodfokú bírósági álláspont, miszerint az adott esetben a keresetindítási határidő kezdete nem a munkáltató intézkedéséhez, hanem a munkavállaló nyilatkozatához kötődik, így ebből a szempontból nincs annak jelentősége, hogy az alperes mikor közölte a rendkívüli lemondással kapcsolatos álláspontját. Alaptalanul sérelmezte a felperes az Mt. 139. § megsértésére utalva, hogy a munkáltató folyamatos kötelezettségszegést követett el, amelyet a másodfokú bíróság külön nem értékelt. Ezen körülmény csupán a rendkívüli lemondás objektív, és szubjektív határideje számítása szempontjából lehetne meghatározó tényező, a keresetindítási határidő elmulasztásának kimentésére azonban nem alkalmas. A másodfokú bíróságnak az alperesi viszontkereset körében elfoglalt jogi álláspontját a felek a felülvizsgálati eljárásban nem kifogásolták, ezért az nem volt vizsgálat tárgyává tehető [Pp. 275. § (2) bekezdés]. A másodfokú bíróságnak a tanulmányi támogatás visszafizetésére kötelező munkáltatói felszólítással és a tanulmányi szerződés megszegésére alapított kárigénnyel kapcsolatos álláspontja téves, a felperes felülvizsgálati kérelme ebben a részében megalapozott. Az Mt. 202. §-ának (1) bekezdése részletesen felsorolja, hogy a keresetlevelet mely esetekben kell az intézkedés közlésétől számított 30 napon belül előterjesztteni. Ezen jogszabály e) pontja szerint 30 napos határidő érvényesül a fizetési felszólítással (Mt. 162. §) kapcsolatos ügyekben. A felperes ezen határidőt betartotta, így az alperes tanulmányi támogatás visszafizetésére kötelező felszólítását határidőben támadta. A tanulmányi szerződéssel kapcsolatos egyéb igények pedig az elévülési időn belül érvényesíthetőek.

Önmagában az a körülmény, hogy a rendkívüli lemondás jogkövetkezményei a keresetlevél elkészítésére figyelemmel nem voltak vizsgálhatóak, nem jelenti azt - a fenti jogszabályok együttes értékelése alapján -, hogy a tanulmányi szerződésből fakadó követelések sem lennének vizsgálat tárgyává tehetőek, amelyeket egyébként a rendkívüli lemondásban foglaltak jogszerűsége meghatároz.

A másodfokú bíróság elfoglalt jogi álláspontja miatt nem vizsgálta a tanulmányi szerződéssel összefüggő kártérítési igényt, illetve a fizetési felszólítás jogszerűségét, ezért annak a megismételt eljárásban eleget kell tennie a fellebbezés keretei között.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős végzés felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintette, egyebekben hatályában fenntartotta [Pp. 275. § (3) bekezdés], a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és ebben a körben a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította [Pp. 275. § (4) bekezdés]. Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban igazolt költsége nem merült fel, arról határozni nem kellett [Pp. 79. § (1) bekezdés]. A Legfelsőbb Bíróság a felperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének összegét és a felülvizsgálati eljárás illetékét megállapította,

annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt [Pp. 275. § (5) bekezdés].

Budapest, 2011. november 21.

Dr. Tallián Blanka s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
A kiadmány hiteléül: Nné tisztviselő